Wiecej arkuszy i odpowiedzi znajdziesz na: EDUARKUSZE.PL

KRYTERIA OCENIANIA ODPOWIEDZI
Próbna Matura z OPERONEM

Wiedza o społeczeństwie
Poziom rozszerzony

Listopad 2013

W niniejszym schemacie oceniania zadań otwartych są prezentowane przykładowe poprawne odpowiedzi. W tego typu zadaniach należy również uznać odpowiedzi ucznia, jeśli są inaczej sformułowane, ale ich sens jest zgodny z podanym schematem, oraz inne poprawne odpowiedzi w nim nieprzewidziane.

Numer zadania	Poprawna odpowiedź i zasady przyznawania punktów	Liczba punktów
1.	1. Socjalizacja 2. Konformizm 3. Anomia [społeczna] 1 pkt – podanie trzech poprawnych pojęć 0 pkt – podanie dwóch, jednego poprawnego pojęcia, podanie wszystkich niepoprawnych odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–1
2.	– referendum [ogólnokrajowe, lokalne] – obywatelska inicjatywa ludowa [inicjatywa ludowa, obywatelska inicjatywa ustawodawcza] – weto ludowe – plebiscyt – recall – Zgromadzenia Ludowe 2 pkt – podanie trzech poprawnych pojęć 1 pkt – podanie dwóch poprawnych pojęć 0 pkt – podanie jednego poprawnego pojęcia, podanie wszystkich niepoprawnych odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–2
3.	Norma prawna 1 pkt – podanie poprawnej nazwy 0 pkt – podanie niepoprawnej nazwy lub brak odpowiedzi	0–1
4.	a) – Sejm RP – Prezydent Rzeczypospolitej [Rzeczypospolitej Polskiej, Prezydent RP] za zgodą Senatu UWAGA! Zdający musi użyć stwierdzenia „Prezydent [Prezydent RP] za zgodą Senatu". Użycie wyłącznie określenia „Prezydent" jest odpowiedzią błędną. 1 pkt – podanie dwóch organów państwa 0 pkt – podanie jednego organu lub podanie jednego dobrego i jednego błędnego organu lub brak odpowiedzi	0–3
	b) Wynik referendum jest wiążący dla organów państwa, jeżeli wzięła w nim udział więcej niż połowa uprawnionych do głosowania. 1 pkt – wyjaśnienie, kiedy wynik referendum jest wiążący 0 pkt – błędne wyjaśnienie lub brak odpowiedzi	
	c) Sąd Najwyższy 1 pkt – podanie organu państwa 0 pkt – błędne podanie organu państwa lub brak odpowiedzi	

eduarkusze.pl

Numer zadania	Poprawna odpowiedź i zasady przyznawania punktów	Liczba punktów
5.	Rozporządzenie 1 pkt – podanie poprawnej nazwy 0 pkt – podanie niepoprawnej nazwy lub brak odpowiedzi	0–1
6.	A – 3 B – 1 C – 2 1 pkt – poprawne przyporządkowanie trzech elementów 0 pkt – poprawne przyporządkowanie dwóch elementów lub jednego elementu, niepoprawne przyporządkowanie wszystkich elementów lub brak odpowiedzi	0–1
7.	Europejska Konwencja Praw Człowieka [Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, Konwencja europejska] 1 pkt – podanie poprawnej nazwy 0 pkt – podanie niepoprawnej nazwy lub brak odpowiedzi	0–1
8.	Inkluzywność grupy społecznej polega na tym, że każdy może do niej przystąpić [przyjmuje wszystkich chętnych, którzy chcą do niej należeć; jest otwarta dla wszystkich]. 1 pkt – podanie poprawnego wyjaśnienia pojęcia 0 pkt – podanie niepoprawnego wyjaśnienia pojęcia lub brak odpowiedzi	0–1
9.	1. Austria [Republika Austrii], litera „A”, republika, kanclerski 1 pkt – podanie poprawnej nazwy państwa, litery, formy rządów 0 pkt – podanie niepoprawnej nazwy państwa, litery, formy rządów lub brak odpowiedzi 2. Wielka Brytania [Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, Zjednoczone Królestwo], litera „C”, monarchia, gabinetowo-parlamentarny [parlamentarny] 1 pkt – podanie poprawnej nazwy państwa, litery, formy rządów 0 pkt – podanie niepoprawnej nazwy państwa, litery, formy rządów lub brak odpowiedzi 3. Francja [Republika Francji], litera „D”, republika, półprezydencki [mieszany, semiprezydencki, parlamentarno-prezydencki] 1 pkt – podanie poprawnej nazwy państwa, formy rządów, systemu politycznego 0 pkt – podanie niepoprawnej nazwy państwa, formy rządów, systemu politycznego lub brak odpowiedzi	0–3
10.	– najliczniejsza mniejszość narodowa: Niemcy – najliczniejsza mniejszość etniczna: Romowie [Cyganie] 1 pkt – poprawne podanie najliczniejszej mniejszości narodowej i etnicznej 0 pkt – poprawne podanie najliczniejszej mniejszości narodowej lub etnicznej, podanie niepoprawnych odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–1
11.	1. Europejski Trybunał Sprawiedliwości [Trybunał Sprawiedliwości, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej] 2. Komisja Europejska 3. Parlament Europejski 2 pkt – podanie trzech poprawnych nazw instytucji 1 pkt – podanie dwóch poprawnych nazw instytucji 0 pkt – podanie jednej poprawnej nazwy instytucji, podanie wszystkich niepoprawnych nazw instytucji lub brak odpowiedzi	0–2
12.	Rzecznik Praw Obywatelskich 1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–1
13.	A – prawda B – fałsz C – prawda 1 pkt – podanie trzech poprawnych odpowiedzi 0 pkt – podanie dwóch lub jednej poprawnej odpowiedzi, podanie wszystkich niepoprawnych odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–1

eduarkusze.pl

Numer zadania	Poprawna odpowiedź i zasady przyznawania punktów	Liczba punktów
14.	Austria, Finlandia, Szwecja 1 pkt – podanie trzech państw 0 pkt – podanie dwóch poprawnych państw, podanie jednego błędnego i jednego poprawnego pojęcia, podanie wszystkich niepoprawnych odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–1
15.	a) Dwa z trzech: – demokracja może być zagrożona metodami demokratycznymi, środek zaradczy: samoświadomość społeczeństwa i większa samokontrola demokratyczna [większa świadomość zagrożeń, jakie niesie demokracja; świadomość społeczeństwa, że demokracja niesie także zagrożenia; samokontrola demokratyczna] – troska partii i polityków o interes własny, a nie państwa [dbanie tylko o interes partyjny]; środek zaradczy: rozwój samorządów, organizacji pozarządowych, fundacji – kłótnie polityczne [polskie piekło, polskie kłótnie, polska nieumiejętność porozumienia]; środek zaradczy: bazowanie systemu demokracji na podstawowych wartościach konstytucyjnych [dbanie o rozwój praw człowieka; rozwój praw człowieka; prawa człowieka i ich rozwój] 1 pkt – podanie dwóch poprawnych zagrożeń oraz dwóch poprawnych środków zaradczych 0 pkt – podanie jednego poprawnego zagrożenia oraz dwóch środków zaradczych, podanie dwóch poprawnych zagrożeń oraz jednego środka zaradczego, podanie dwóch niepoprawnych zagrożeń i dwóch poprawnych środków zaradczych, podanie dwóch poprawnych zagrożeń i dwóch niepoprawnych środków zaradczych lub brak odpowiedzi	0–2
	b) Na przykład: – Sędziowie Trybunału Konstytucyjnego w sprawowaniu swojego urzędu są niezawiśli i podlegają tylko Konstytucji. – Sędziowie Trybunału Konstytucyjnego w okresie zajmowania stanowiska nie mogą należeć do partii politycznej, związku zawodowego ani prowadzić działalności publicznej nie dającej się pogodzić z zasadami niezależności sądów i niezawisłości sędziów. – Sędziowie Trybunału Konstytucyjnego są wybierani przez Sejm na 9 lat i nie można w tym czasie ich odwołać. 1 pkt – podanie jednego poprawnego unormowania zawartego w Konstytucji RP 0 pkt – podanie niepoprawnego unormowania zawartego w Konstytucji RP lub brak odpowiedzi	
16.	– Stosunek Polaków do rozwoju demokracji na świecie: coraz mniej Polaków uważa, że pożądany jest rozwój demokracji na świecie niezależnie od tradycji i kultury (w 2006 r. było to 57%, a w 2010 r. – 39% badanych). [Coraz więcej osób uważa, że są na świecie kraje, gdzie nie należy rozwijać demokracji: w 2006 r. 40%, a 2010 r. 47% badanych]. – Wyjaśnienie zmiany stosunku Polaków do rozwoju demokracji na świecie, na przykład: niepowodzenia wojny w Iraku, niepowodzenia wojny w Afganistanie, rozwój antydemokratycznych ruchów w krajach islamskich. UWAGA! Należy uznać inne logiczne wyjaśnienia. 1 pkt – poprawne podanie oraz wyjaśnienie zmiany wraz z danymi liczbowymi 0 pkt – poprawne podanie oraz wyjaśnienie zmiany bez danych liczbowych, poprawne podanie zmiany wraz z danymi liczbowymi i brak wyjaśnienia, niepoprawne podanie zmiany lub brak odpowiedzi	0–1
17.	Wśród osób deklarujących absencję wyborczą (i niezdecydowanych) odsetek zgadzających się z tym, że rządy demokratyczne dla ludzi takich jak oni nie mają znaczenia, jest większy niż w elektoratach partii. [Wśród osób deklarujących absencję wyborczą (i niezdecydowanych) odsetek nie zgadzających się z tym, że rządy demokratyczne dla ludzi takich jak oni nie mają znaczenia, jest mniejszy niż wśród respondentów deklarujących poparcie dla podanych partii]. 1 pkt – poprawne podanie zależności 0 pkt – niepoprawne podanie zależności lub brak odpowiedzi	0–1

eduarkusze.pl

Numer zadania	Poprawna odpowiedź i zasady przyznawania punktów	Liczba punktów
18.	Osoby bardzo zainteresowane polityką w większym stopniu uważają za najlepszy większościowy system wyborczy niż osoby interesujące się polityką średnio bądź w niewielkim stopniu. [Bez względu na stopień zainteresowania polityką respondenci w większości popierają większościowy system wyborczy. / Bez względu na stopień zainteresowania polityką mniejszość respondentów popiera system proporcjonalny i mieszany]. 1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–1
19.	a) propozycje autora: system dwupartyjny [dwublokowy] system partyjny w PRL: partii hegemonicznej [monopartyjny] aktualny system partyjny w Polsce: wielopartyjny [ewoluujący w stronę dwuipółpartyjnego] 1 pkt – poprawne podanie propozycji autora, systemu partyjnego w PRL i aktualnego systemu w Polsce 0 pkt – poprawne podanie propozycji autora lub systemu partyjnego w PRL, lub aktualnego systemu w Polsce, podanie niepoprawnych propozycji autora lub systemu partyjnego w PRL, lub aktualnego systemu albo brak odpowiedzi	0–2
	b) propozycja autora: system większościowy aktualny system wyborczy do Sejmu: proporcjonalny aktualny system wyborczy do Senatu: większościowy 1 pkt – poprawne podanie propozycji autora i aktualnych systemów wyborczych do Sejmu i Senatu 0 pkt – poprawne podanie propozycji autora lub aktualnych systemów wyborczych do Sejmu i Senatu, podanie niepoprawnych odpowiedzi lub brak odpowiedzi	
20.	Ideologia z tekstu A: socjaldemokracja Uzasadnienie, na przykład: – legalizacja związków partnerskich – pomoc socjalna dla rodzin z dziećmi – bezpłatne szkolnictwo UWAGA! Należy uznać inne argumenty ze źródła. 1 pkt – podanie nazwy ideologii i jednego argumentu 0 pkt – podanie błędnej nazwy ideologii lub brak argumentu lub podanie błędnej nazwy ideologii i błędnego argumentu	0–2
	Ideologia z tekstu B: konserwatyzm Uzasadnienie, na przykład: – zaostrzenie prawa karnego – budowa silnego państwa – wspieranie rozwoju patriotyzmu – polityka prorodzinna UWAGA! Należy uznać inne argumenty ze źródła. 1 pkt – podanie nazwy ideologii i jednego argumentu 0 pkt – podanie błędnej nazwy ideologii lub brak argumentu lub podanie błędnej nazwy ideologii i błędnego argumentu	
21.	a) Platforma Obywatelska b) Sojusz Lewicy Demokratycznej UWAGA! Zdający powinien podać pełne nazwy partii. 1 pkt – podanie dwóch poprawnych odpowiedzi 0 pkt – podanie jednej poprawnej odpowiedzi lub skrótów partii, podanie niepoprawnych odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–1

eduarkusze.pl

Numer zadania	Poprawna odpowiedź i zasady przyznawania punktów	Liczba punktów
22.	Temat nr 1	0–20
	a) Charakterystyka czterech wybranych ideologii, które występują we współczesnych państwach demokratycznych, na przykład: – konserwatyzm – hierarchicznie zorganizowane społeczeństwo, przywiązanie do tradycji, wartości religijnych oraz narodowych, rodzina fundamentem społeczeństwa, silne państwo oraz surowe prawo gwarantem ładu, własność prywatna podstawą gospodarki i gwarancją własności – liberalizm – wolność jednostki naczelną wartością, równość wobec prawa, społeczeństwo jako środek służący człowiekowi do samorealizacji, minimalna rola państwa, popieranie gospodarki wolnorynkowej, własność prywatna podstawą gospodarki – socjaldemokracja – pozytywna wizja człowieka, wolność obyczajowa i kulturowa, człowiek jako istota społeczna, sprawiedliwość i równość społeczna, opiekuńczy charakter państwa (pomoc socjalna państwa), gospodarka wolnorynkowa, ale pozostająca pod kontrolą państwa, ingerencja państwa w gospodarkę (interwencjonizm państwowy) – nauka społeczna Kościoła – personalizm, prawo człowieka do życia rodzinnego oraz religijnego, zasada dobra wspólnego i solidaryzmu społeczego, sprawiedliwość społeczna, zasada pomocniczości państwa (subsydiarności), gospodarka rynkowa – agraryzm – obrona interesów społeczności wiejskich, samorządność lokalna, praca na roli, szacunek dla przyrody, przywiązanie do tradycyjnych wartości (m.in. religii oraz rodziny), wyższość rolnictwa nad przemysłem, odrzucenie rewolucji UWAGA! Należy uznać także inne poprawne odpowiedzi oraz charakterystyki innych ideologii. 3 pkt – podanie nazwy (1 punkt) i czterech cech ideologii (2 punkty) 2 pkt – podanie nazwy (1 punkt) i trzech lub dwóch cech ideologii (1 punkt) 1 pkt – podanie nazwy ideologii 0 pkt – podanie błędnej nazwy ideologii lub brak odpowiedzi Uwaga: Każda z czterech ideologii scharakteryzowanych przez zdającego jest punktowana według schematu powyżej – za poprawne scharakteryzowanie wszystkich czterech ideologii zdający może zatem otrzymać 12 punktów.	0–12
	b) Prawidłowe przyporządkowanie polskiej partii politycznej do właściwej ideologii, na przykład: – Sojusz Lewicy Demokratycznej – socjaldemokracja – Platforma Obywatelska – liberalizm – Prawo i Sprawiedliwość [Solidarna Polska] – konserwatyzm – Polskie Stronnictwo Ludowe – agraryzm UWAGA! Należy uznać także prawidłowe przyporządkowania innych partii do innych ideologii. UWAGA 1! Jeżeli zdający przyporządkuje partii prawidłowo inną ideologię (np. chadecję do PiS) i będzie podawał prawidłowo wpływ ideologii na program partii, należy uznać taką odpowiedź. UWAGA 2! Jeżeli zdający przyporządkuje prawidłowo dwie ideologie do jednej partii (np. dla PiS konserwatyzm w sprawach obyczajowych i socjaldemokrację w kwestiach pomocy socjalnej państwa dla obywateli) – należy uznać taką odpowiedź. 2 pkt – prawidłowe przyporządkowanie czterech polskich partii politycznych do właściwych ideologii 1 pkt – prawidłowe przyporządkowanie dwóch polskich partii politycznych do właściwych ideologii 0 pkt – błędne przyporządkowanie polskich partii politycznych do właściwej ideologii, poprawne przyporządkowanie tylko jednej partii lub brak odpowiedzi	0–2

eduarkusze.pl

Numer zadania	Poprawna odpowiedź i zasady przyznawania punktów	Liczba punktów
	c) Przedstawienie wpływu ideologii na programy polityczne partii politycznych w Polsce, na przykład: – SLD – socjaldemokracja – ingerencja państwa w gospodarkę, progresywne podatki, zabezpieczenie socjalne, zrównanie statusu kobiet i mężczyzn, dostęp do antykoncepcji, *in vitro*, aborcji – PO – liberalizm – ograniczanie barier w przedsiębiorczości, jednomandatowe okręgi wyborcze, podatek liniowy, bon edukacyjny – PiS – konserwatyzm – silne, sprawne państwo, ochrona symboli i wartości narodowych oraz religijnych, zaostrzenie kar dla przestępców, przywrócenie kary śmierci, lustracja, sprzeciw legalizacji wobec eutanazji i aborcji – PSL – agraryzm – interwencjonizm państwowy w rolnictwie, agroturystyka, wprowadzenie podatku rodzinnego UWAGA! Należy uznać inne właściwe przykłady wpływu ideologii na programy partii. 4 pkt – przedstawienie wpływu czterech ideologii na programy czterech partii politycznych 3 pkt – przedstawienie wpływu trzech ideologii na programy trzech partii politycznych 2 pkt – przedstawienie wpływu dwóch ideologii na programy dwóch partii politycznych 1 pkt – przedstawienie wpływu jednej ideologii na program jednej partii politycznej 0 pkt – błędne przedstawienie wpływu ideologii na programy partii politycznych w Polsce lub brak odpowiedzi	0–4
	d) Wykorzystanie materiałów źródłowych 1 pkt – poprawne odwołanie we właściwych kontekstach do minimum dwóch materiałów źródłowych 0 pkt – niepoprawne powołanie się na materiały źródłowe lub brak odpowiedzi	0–1
	e) Poprawna forma i język wypowiedzi 1 pkt – praca z uporządkowanym, logicznym wywodem i właściwą strukturą, napisaną językiem komunikatywnym 0 pkt – brak uporządkowanego, logicznego wywodu i właściwej struktury pracy oraz stosowanie języka niekomunikatywnego	0–1
22.	Temat nr 2	0–20
	a) Zdający charakteryzuje systemy wyborcze: proporcjonalny, większościowy i mieszany na przykładach: System proporcjonalny – na przykład Polska [Czechy, Holandia, Belgia] – występowanie przeważnie okręgów wielomandatowych, istnienie progu wyborczego [klauzuli zaporowej], oddawanie głosów na listy komitetów [partyjne], a nie na konkretnego kandydata, przeliczanie głosów na mandaty według określonych systemów [d'Hondta, Sainte-Laguë, Hare'a-Niemeyera). System większościowy – na przykład USA [Wielka Brytania, Francja] – występowanie jednomandatowych okręgów wyborczych, głosowanie na konkretnego kandydata, a nie na listę komitetu [partyjną], czasem wymóg uzyskania bezwzględnej większości przez kandydata. System mieszany – na przykład Niemcy [Nowa Zelandia] – dysponowanie przez wyborcę dwoma głosami [głosowanie na dwie listy], wybieranie części parlamentarzystów według systemu większościowego (w okręgach jednomandatowych), a części według systemu proporcjonalnego (w okręgach wielomandatowych). 4 pkt – podanie nazwy jednego systemu wyborczego, przykładu państwa oraz pełnej charakterystyki (przynajmniej dwóch cech) 3 pkt – podanie nazwy jednego systemu wyborczego i pełnej charakterystyki albo podanie nazwy systemu, przykładu państwa oraz niepełnej charakterystyki (jednej cechy) 2 pkt – podanie jednej nazwy systemu wyborczego i przykładu państwa albo podanie jednej nazwy systemu wyborczego i niepełnej charakterystyki 1 pkt – podanie jednej nazwy systemu wyborczego 0 pkt – podanie błędnej nazwy, przykładu państwa, charakterystyki lub brak odpowiedzi Uwaga 2: Każdy z trzech systemów wyborczych scharakteryzowanych przez zdającego jest punktowany według schematu powyżej – za poprawne scharakteryzowanie wszystkich trzech systemów zdający może zatem otrzymać 12 punktów.	0–12

eduarkusze.pl

Numer zadania	Poprawna odpowiedź i zasady przyznawania punktów	Liczba punktów
	b) Zdający rozpoznaje systemy wyborcze funkcjonujące w Polsce oraz w Wielkiej Brytanii – system wyborczy funkcjonujący w Polsce – proporcjonalny – system wyborczy funkcjonujący w Wielkiej Brytanii – większościowy 1 pkt – podanie dwóch prawidłowych systemów wyborczych 0 pkt – podanie jednego prawidłowego systemu wyborczego, dwóch nieprawidłowych systemów wyborczych lub brak odpowiedzi	0–1
	c) Zdający zajmuje stanowisko, który system wyborczy byłby korzystniejszy w wyborach do Sejmu RP – proporcjonalny czy większościowy 1 pkt – zajęcie stanowiska 0 pkt – brak stanowiska	0–1
	d) Zdający przedstawia argumenty za swoim stanowiskiem, na przykład: System większościowy – łatwość tworzenia rządu – łatwość tworzenia prawa – brak koalicji wyborczych LUB System proporcjonalny – większa reprezentatywność w parlamencie – konieczność zawierania konsensusu przy tworzeniu prawa – lider partii przyciąga wyborców do głosowania na listę partyjną UWAGA! Należy uznać inne logiczne argumenty. 2 pkt – przedstawienie dwóch argumentów za stanowiskiem 1 pkt – przedstawienie jednego argumentu za stanowiskiem 0 pkt – błędne przedstawienie argumentu lub brak odpowiedzi	0–2
	e) Zdający przedstawia argumenty przeciw swojemu stanowisku, na przykład: System większościowy – prowadzi do zjawiska głosów straconych – istnieje tendencja do głosowania partyjnego – dwubiegunowość systemu; wyklucza mniejszości światopoglądowe LUB System proporcjonalny – prowadzi do rozdrobnienia parlamentu – duża władza kierownictwa partii w ustalaniu list wyborczych – większa lojalność posła wobec lidera partyjnego niż wobec wyborcy UWAGA 1! Należy uznać inne logiczne argumenty. UWAGA 2! W argumentach przeciw zdający może podać argumenty wyłącznie przeciw większościowemu lub wyłącznie przeciw proporcjonalnemu lub przeciw większościowemu i proporcjonalnemu systemowi wyborczemu. 2 pkt – przedstawienie dwóch argumentów przeciw stanowisku 1 pkt – przedstawienie jednego argumentu przeciw stanowisku 0 pkt – błędne przedstawienie argumentu lub brak odpowiedzi	0–2
	g) Wykorzystanie materiałów źródłowych 1 pkt – poprawne odwołanie we właściwych kontekstach do minimum dwóch materiałów źródłowych 0 pkt – niepoprawne powołanie się na materiały źródłowe lub brak odpowiedzi	0–1
	h) Poprawna forma i język wypowiedzi 1 pkt – praca z uporządkowanym, logicznym wywodem i właściwą strukturą, napisaną językiem komunikatywnym 0 pkt – brak uporządkowanego, logicznego wywodu i właściwej struktury pracy oraz stosowanie języka niekomunikatywnego	0–1

eduarkusze.pl